

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут
Кафедра початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор
з науково-методичної та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
« 30 » _____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ
«ГРОМАДЯНСЬКА ТА ІСТОРИЧНА ОСВІТА»

для студентів

спеціальності 012 Дошкільна освіта
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 012.00.01 «Дошкільна освіта»

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 3463/20
Жильцов
(підпис) (прізвище, ім'я)
«   » _____ 2020 р.

Київ – 2020

Розробники:

Сухопара Ірина Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Сухопара Ірина Геннадіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Шпіца Роксолана Ігорівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 8 від 20 січня 2020 року

Завідувач кафедри початкової освіти Г.Л. Бондаренко

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 012.00.01
«Дошкільна освіта»

« 20 » 01 2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми 012.00.01 «Дошкільна освіта»

 О.А. Половіна

Робочу програму перевірено

« 22 » 01 2020 р.

Заступник директора Педагогічного інституту М.А. Машовець

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

на 20__ /20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__» _____ 20__ р. Протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Характеристика дисципліни за формами навчання</i>	
	<i>денна</i>	
<i>Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»</i>		
<i>Вид дисципліни</i>	<i>обов'язкова</i>	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	<i>українська</i>	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	<i>4 / 120</i>	
<i>Курс</i>	<i>4</i>	
<i>Семестр</i>	<i>8</i>	
<i>Кількість змістових модулів із розподілом:</i>		
<i>Обсяг кредитів</i>	<i>4</i>	
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	<i>120</i>	
<i>Аудиторні</i>	<i>56</i>	
<i>Модульний контроль</i>	<i>8</i>	
<i>Семестровий контроль</i>	<i>30</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>26</i>	
<i>Форма семестрового контролю</i>	<i>екзамен</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь для здійснення викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі; розвиток професійної компетентності.

Завдання навчальної дисципліни:

- ознайомити з особливостями викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі на засадах Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, «Нової української школи»;
- сформуванню знання про завдання, змістові лінії програми освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі, результати навчання молодших школярів;
- сформуванню вміння застосовувати методи, прийоми і засоби викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі, форми організації освітнього процесу відповідно до вимог нової української школи;
- сформуванню вміння конструювати і проводити навчальні заняття, інтегруючи різні освітні галузі, застосовуючи сучасні освітні технології;
- сприяти особистісно-професійному становленню майбутнього вчителя початкової школи.

Загальні компетентності:

здатність реалізовувати громадянські права й обов'язки, використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України (ЗК 5);
здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей (ЗК 6).

Фахові компетентності:

здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є основою побудови змісту освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» Державного стандарту початкової освіти (ФК 1);

здатність розв'язувати стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі (ФК 4).

Результати навчання за дисципліною

– здатність продемонструвати знання та розуміння особливостей, завдань, змістових ліній, методів, прийомів, засобів викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі, результатів навчання молодших школярів (ПРН 1, 3);

– вміння моделювати й проводити навчальні заняття на основі знань методики їх проведення, вікових особливостей молодших школярів, вимог Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, «Нової української школи», сучасних освітніх технологій ПНР-17;

– вміння застосовувати різні форми організації освітнього процесу, інтегруючи різні освітні галузі в початковій школі; впроваджуючи сучасні інформаційні технології (ПРН 3, 4);

– аргументувати свої погляди на соціально значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій (ПРН 13).

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна						Самостійна
	Усього	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Вимоги до викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі							
Тема 1. Мета, завдання, особливості викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	2	2					
Тема 2. Сутність і зміст громадянської компетентності,	2		2				

особливості їх формування у молодших школярів							
Тема 3. Аналіз вимог Державного стандарту початкової школи, програм з викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	2		2				
Тема 4. Характеристика змістових ліній освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	22	2		10			10
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	4	10			10
Змістовий модуль II. Організація освітнього процесу вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»							
Тема 5. Форми навчальних занять освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методи проведення в початковій школі	20	2	6	6	2		4
Тема 6. Медіаосвітні технології вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	8			4			4
Модульний контроль	2						
Разом	30	2	6	10	2		8
Змістовий модуль 3. Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»							
Тема 7. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	12	2		4	2		4
Тема 8. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	8		2	2	2		2
Тема 9. Форми позанавчальних занять освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методи проведення в початковій школі	6		2	2			2
Модульний контроль	4						
Разом	30	2	4	8	4	-	8
Семестровий контроль	30					-	
Разом	120	8	14	28	6	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Вимоги до викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Тема 1. Мета, завдання, особливості викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Освітні, розвивальні та виховні цілі освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» та її місце в системі формування компетентностей молодших школярів. Вимоги до викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі відповідно до вимог Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, Державного стандарту початкової школи. Врахування вимог щодо

організації освітнього процесу в контексті вимог «Нової української школи» під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Особливості викладання в сучасній початковій школі. Вимоги до загальних та обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти визначених в Державному стандарті початкової школи.

Основні поняття теми: освітня галузь «Громадянська та історична освіта», Державний стандарт початкової школи, Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, Нова українська школа.

Рекомендована література:

Основна: 2,3,4,5,6.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 2. Сутність і зміст громадянської компетентності, особливості їх формування у молодших школярів

Сутність понять «громадянська» та «історична компетентність», їх структура. Характеристика структурних компонентів громадянської компетентності. Формування власної ідентичності та готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції на засадах демократії, поваги до прав і свобод людини, толерантного ставлення до оточуючих, набуття досвіду життя в соціумі за демократичними принципами в учнів початкової школи шляхом опанування знаннями і вміннями, виробленням навичок громадянської поведінки, виховання громадянських чеснот.

Основні поняття теми: громадянська та історична компетентність, їх структура, власна ідентичність, готовність до змін, активна громадянська позиція, толерантність.

Рекомендована література:

Основна: 2,4.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 3. Аналіз вимог Державного стандарту початкової школи, програм, навчально-методичних комплектів з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Аналіз вимог Державного стандарту початкової школи щодо викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі. Аналіз програм Р. Шияна та О. Савченко з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі. Базовий і типовий навчальний план з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі. Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі, їх характеристика.

Основні поняття теми: базовий і типовий навчальний план, програма, змістові лінії вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Рекомендована література:

Основна: 2, 3,4, 5,6.

Додаткова:1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 4. Характеристика змістових ліній освітньої галузі «Громадянська та

історична освіта» в початковій школі

Програмові вимоги щодо формування громадянської компетентності учнів в межах змістових ліній: «Я – людина», «Я серед людей», «Ми громадяни України», «Ми – європейці», «Моя шкільна і місцева громади». Методика їх викладання в початковій школі.

Основні поняття теми: самопізнання, особистісне зростання, громадянська поведінка, громадські справи, спільнота, минуле, традиції, державні атрибути, національна символіка, держава, нація, європейці.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1.

Змістовий модуль 2

Організація освітнього процесу вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»

Тема 5. Форми навчальних занять освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення в початковій школі

Урок як одна з основних форм організації навчальної діяльності молодших школярів з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Типи уроків з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» та їх структура, особливості проведення в початковій школі.

Міжпредметна інтеграція, міжпредметні зв'язки вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Інтегровані уроки, їх ознаки. Підготовка вчителя до інтегрованого уроку.

Тематичні дні у вивченні освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Алгоритм їх підготовки і проведення в початковій школі.

Ігрові форми організації освітнього процесу з молодшими школярами. Екскурсія як форма організації освітнього процесу під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», особливості її проведення. Групові форми організації освітнього процесу з молодшими школярами.

Проектна діяльність учнів початкових класів у ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», особливості її організації та проведення.

Домашня самостійна робота в ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Основні поняття теми: урок, інтегрований урок, тематичний день, екскурсія, проектна діяльність.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 6. Медіаосвітні технології вивчення освітньої галузі «Громадянська та

історична освіта» в початковій школі

Медіа, їх значення, види в освітньому процесі. Медіаосвітні технології як засіб вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Медіатексти, комп'ютерні ігри, тренажери, слайд-шоу, відеофільми, електронні підручники у викладанні. Створення власного медіапродукта учнями початкової школи.

Основні поняття теми: медіа, медіатекст, комп'ютерна гра, тренажер, слайд-шоу, відеофільм, електронний підручник, медіапродукт.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1, 2.

Змістовий модуль 3

Методика викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Тема 7. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

Мета та завдання навчальної програми «Я досліджую світ». Зміст, очікувані результати навчання громадянської та історичної освітньої галузі в інтегрованому курсі «Я досліджую світ» Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом О.Я. Савченко. Змістові лінії «Людина», «Людина серед людей», «Людина в суспільстві», «Людина і світ», «Людина і природа» інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Особливості проведення навчальних занять. Виконання завдань дослідницького характеру. Оцінювання досягнень учнів на уроках «Я досліджую світ».

Основні поняття теми: інтегрований конкурс, «Я досліджую світ», змістові лінії, очікувані результати учнів.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 8. Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Мета і цілі оцінювання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Формувальне і підсумкове оцінювання досягнень учнів початкової школи у ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Форми оцінювання навчальних досягнень молодших школярів з освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» (усне опитування, письмова перевірка, практична перевірка, тестування, перевірка якості виконання практичних завдань, інтерв'ювання, самооцінка, спостереження за учнем у навчальній ситуації та практичному житті). Особливості застосування портфоліо молодших школярів, їх оцінювання. Види робіт які може містити портфоліо.

Основні поняття теми: формувальне і підсумкове оцінювання, інтерв'ювання,

самооцінка, спостереження, портфоліо.

Рекомендована література:

Основна: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

Інтернет-джерела: 1.

Тема 9. Форми позанавчальної діяльності освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення в початковій школі

Вікторини, конкурси, квести, олімпіади з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення. Клуби, гуртки з формування громадянської компетентності молодших школярів, методика їх організації. Волонтерська діяльність молодших школярів з формування громадянської позиції. Участь учнів початкової школи в дитячих громадських організаціях.

Основні поняття теми: клуб, гурток, волонтерська діяльність, вікторина, конкурс, квест, олімпіада.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 5.

Інтернет-джерела: 1, 2.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3	2	2
Відвідування практичних занять	1	5	5	5	5	4	4
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30	2	20
Робота на практичному занятті	10	5	50	5	50	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	1	10	2	20
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	2	10	3	15

Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	2	50
Виконання ІНДЗ	30						
Разом		22	129	21	134	20	152

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Кількість балів
1	Розробити сторінки зошита для самопізнання молодших школярів до змістової лінії «Я - людина».	2	5
2	Добрати виховні ситуації різного типу до вивчення змістової лінії «Я серед людей» в початковій школі	2	5
3	Розробити проектні завдання до вивчення змістової лінії «Ми громадяни України. Ми – європейці» в початковій школі	2	5
4	Добрати художні, наукові твори до вивчення змістової лінії «Моя культурна спадщина» в початковій школі	2	5
5	Розробити дослідницькі завдання до вивчення змістової лінії «Моя шкільна і місцева громади» в початковій школі	2	5
6	Скласти карту ігр (із зазначенням видів, тем, коротким описом) для вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі із використанням програм: <u>MindMeister</u> , <u>Bubbl.us</u> , <u>XMind</u> та ін.	4	5
7	Розробити комп'ютерний (електронний) тренажер для вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі на сайтах http://learningapps.org/ , https://wordart.com/ , https://kahoot.com/	2	5
8	Розробіть дослідно-творчі завдання до інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	4	5
9	Розробити змістове наповнення портфоліо учнів 1-4 класів з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»	4	5
10	Розробити квест для молодших школярів з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»	2	5
	Разом	26	50

Самостійна робота оцінюється за такими критеріями:

відповідність зазначеній темі – 1 бал,

розкриття теми – 1 бал,

оригінальність, креативність виконання і подачі матеріалу – 1 бал,

самостійність виконання – 2 бали.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється у формі модульних контрольних робіт, кожна з яких відповідає завданням окремого змістового модулю. Модульна контрольна

робота складається з 25 тестових завдань теоретичного і практичного характеру, кожне з яких оцінюється в 1 бал і виконується в комп'ютерному форматі.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

7. Семестрове оцінювання здійснюється у формі екзамену з дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Для екзамену пропонуються 40 тестових завдань, які передбачають перевірку рівня володіння студентом теоретичними знаннями і методичними вміннями щодо викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта». Кожне правильно виконане тестове завдання оцінюється в 1 бал.
8. Оцінювання тестових завдань здійснюється з урахуванням показників: теоретичне володіння матеріалом – знання та розуміння завдань, змістових ліній, методів та форм організації освітнього процесу з вивчення освітньої галузі «громадянська та історична освіта» в початковій школі; методична компетентність – грамотність у підборі методів та прийомів вивчення застосовувати методи, прийоми і засоби викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі, форми організації освітнього процесу відповідно до вимог нової української школи; здатність творчо та оперативно обрати способи дій.
9. Характеристика рівнів оцінювання студента за виконання тестових завдань:
10. *високий рівень (16-20 балів)* характеризується глибиною і міцністю засвоєння змісту освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі, вільним володінням сучасними технологіями навчання учнів початкової школи, логічністю і методичною грамотністю виконання завдання, успішністю вирішення практичного завдання, умінням узагальнювати, систематизувати теоретичний матеріал і практично застосовувати його у професійній діяльності.
11. Про *достатній рівень (11-15 балів)* підготовленості студента свідчать: володіння навчальним матеріалом, орієнтування у технологіях навчання в початковій школі, використання класичних методів і прийомів навчання молодших школярів під час виконання тестових завдань.
12. *Середній рівень (5-10 балів)* характерний для студентів, які частково опанували навчальний матеріал, мають поверхневі уявлення про окремі технології навчання в початковій школі, допускають неточності та виявляють певну неконкретність у виконанні завдання, відчують труднощі у формулюванні висловлювань, завдання вирішують зі значною кількістю недоліків, порушують послідовність під час виконання завдання.
13. Рівень теоретичної і практичної підготовленості нижче середнього визначається як *низький рівень (1-4 бали)* та фіксується незадовільною оцінкою.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

Освітні, розвивальні та виховні цілі освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»

Мета і завдання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Вимоги до викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Основні положення Концепції розвитку громадянської освіти в Україні щодо викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі
Основні ідеї концепції «Нової української школи» в контексті вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»

Особливості викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі

Вимоги до загальних та обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти визначених в Державному стандарті початкової школи.

Сутність понять «громадянська» та «історична компетентність», їх структура. Характеристика структурних компонентів громадянської компетентності.

Формування власної ідентичності в учнів початкової школи

Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі в початковій школі, їх характеристика.

Типи уроків з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх структура, особливості проведення в початковій школі.

Міжпредметна інтеграція, міжпредметні зв'язки вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Інтегровані уроки в контексті вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх ознаки.

Тематичні дні у вивченні освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх підготовка і проведення в початковій школі.

Ігрові форми організації освітнього процесу з молодшими школярами.

Екскурсія як форма організації освітнього процесу під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», особливості її проведення.

Групові форми організації освітнього процесу з молодшими школярами.

Проектна діяльність учнів початкових класів у ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», особливості її організації та проведення.

Домашня самостійна робота в ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Вікторини, конкурси, квести, олімпіади з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення.

Клуби, гуртки з формування громадянської компетентності молодших школярів, методика їх організації.

Волонтерська діяльність молодших школярів з формування громадянської позиції.

Участь учнів початкової школи в дитячих громадських організаціях.

Медіа, їх значення, види в освітньому процесі.

Медіаосвітні технології як засіб вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Медіатексти, комп'ютерні ігри, тренажери, слайд-шоу, відеофільми, електронні підручники у викладанні.

Створення власного медіапродукта учнями початкової школи.

Мета і цілі оцінювання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Формувальне і підсумкове оцінювання досягнень учнів початкової школи у ході вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Форми оцінювання навчальних досягнень молодших школярів з освітньої галузі «Громадянська та історична освіта».

Особливості застосування портфоліо молодших школярів, їх оцінювання.

Види робіт які може містити портфоліо.

Характеристика змістових ліній: «Я – людина», «Я серед людей», «Ми громадяни України», «Ми – європейці», «Моя шкільна і місцева громади».

Завдання, зміст, змістові лінії, очікувані результати навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 – 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 – 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни «Методика викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»

Разом 120 год.: лекції – 8 год., практичні заняття – 28 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 26 год., модульний контроль – 8 год., підсумковий контроль – 30 г.

Назва модуля	Змістовий модуль I. Психолого-педагогічні основи викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»			Змістовий модуль II. Методичні основи вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі			
	Мета, завдання, особливості викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Сутність і зміст власної ідентичності та громадянської компетентності, особливості їх формування у молодших школярів	Аналіз вимог Державного стандарту початкової школи, програм, навчально-методичних комплексів з викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Форми навчальних занять освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення в початковій школі	Форми позанавчальної діяльності освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Медіаосвітні технології вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Особливості оцінювання навчальних досягнень учнів під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта»
Кількість балів за модуль	1 бал	16 балів	21 балів	65 балів	22 балів	38 бали	27 бали
Теми лекцій (відвідування – 1 бал)	Мета, завдання, особливості викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі			Форми навчальних занять освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення в початковій школі			
Теми семінарських занять (відвідування, робота під час заняття 2+20=22 бали)		Сутність і зміст громадянської компетентності, особливості формування їх у молодших школярів	Аналіз вимог Державного стандарту початкової школи, навчальних програм, викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Типи уроків з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі.	Форми позанавчальної діяльності освітньої галузі «Громадянська та історична освіта», їх види та методика проведення в початковій школі	Медіаосвітні технології як засіб вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Оцінювання учнів під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі
Теми практичних занять (відвідування, робота під час заняття 7+70=77 балів)				Моделювання інтегрованих занять з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Моделювання проектної діяльності учнів початкових класів у вивченні освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Робота медіатекстами з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Форми оцінювання учнів під час вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі
Теми лабораторних занять (10 балів)			Відповідність програм, навчальних програм, методичних комплексів з викладання освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі	Цілі, форми організації навчальних занять з вивчення освітньої галузі «Громадянська та історична освіта» в початковій школі			
Самостійна робота		5 балів		10 балів		5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 балів			Модульна контрольна робота 25 балів			
Разом	63 бали			188 бали			

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Бібік Н.М. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. – Київ : Літера ЛТД, 2018. – 160 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-rochatkovoyi-osviti>
3. Концепція «Нова українська школа» від 27.10.2016 <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні. СХВАЛЕНО розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitku-gromadyanskoji-osviti-v-ukrayini, c.1>
5. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 1-2 класи (англійська, французька, німецька, іспанська мови). – К. : Освіта, 2018. – 80 с.
6. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти 3-4 класи. Затверджено Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.10.2019 року № 1273. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/3-4-dodatki.pdf>

Додаткові

1. Бібік Н.М. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч.1 / М.Н. Бібік, Г.П. Бондарчук. – Харків : Вид-во «Ранок», 2018. – 80 с. : іл.
2. Бібік Н.М. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х ч.) : Ч.2 / М.Н. Бібік, Г.П. Бондарчук. – Харків : Вид-во «Ранок», 2018. – 80 с. : іл.
3. Волощенко О. В. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч. 1 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. – К. : Світич, 2018. – 128 с. : іл.
4. Волощенко О. В. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч. 2 / О. В. Волощенко, О. П. Козак, Г. С. Остапенко. – К. : Світич, 2018. – 128 с. : іл.
5. Іщенко О.Л. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч. 1 / О. Л. Іващенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, О.М. Кліщ. – К. : Літера ЛТД, 2018. – 112 с. : іл.
6. Іщенко О.Л. Я досліджую світ : підруч. інтегр. курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч. 2 / О. Л. Іващенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, О.М. Кліщ. – К. : Літера ЛТД, 2018. – 112 с. : іл.
7. Іщенко О.Л. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Ч. 1,2 / О. Л. Іващенко, О.М. Ващенко, Л.В. Романенко, К.А. Романенко. – К. : Літера ЛТД, 2019. – 112 с. : іл. <http://www.e-litera.com.ua/upload/grade-2/books/posibnyk-yds-ch-1-new.pdf>

8. Грущинська І.В. Я досліджую світ. Підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 // І.В. Грущинська, З.М. Хитра. – К. : УОВЦ «Оріон», 2019. – 144 с. : іл.
9. Андрусенко І.В. Я досліджую світ : підручник інтегрованого курсу для 1 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Частина 1, 2 / І.В. Андрусенко, Н.В. Котелянець, О.В. Агеєва. – К. : Грамота, 2018. – 96 с. : іл. http://www.gramota.kiev.ua/books/1kl_doslid-svit/img/ya_doslidjuy_svit_I.pdf
10. Андрусенко І.В. Я досліджую світ : підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти (у 2-х част.). Частина 1 / І.В. Андрусенко. – К. : Грамота, 2019. – 112 с. : іл. <https://drive.google.com/file/d/1Uvs37Y37Rv7N8TKSgZaBVaAv2VsUDYQ1/view>

Інтернет-джерела:

1. Громадянська освіта: теорія і методика навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/TTG_main.pdf
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontsepsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiya/